

Direktiivi kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä (CER direktiivi)

TUKES 14.2.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

CER Direktiivi

- Annettu 14.12.2022, voimaan 17.1.2023, implementoitava 17.10.2024 mennessä.
- Koskee yhteiskunnan kriittisiä toimijoita
- Pyrkii vahvistamaan kriittisten toimijoiden ja toimintojen häiriönsietokykyä ja tehostamaan viranomaisten välistä koordinaatiota ja yhteistyötä EU:ssa, jäsenvaltojen välillä sekä jäsenvaltioiden sisällä. Komission rooli turvallisuustoimijana.
- Seuraus turvallisuusympäristön muutoksista sekä pitkällä (sisämarkkinoiden toimintavarmuus) että lyhyellä (COVID, Ukraina) aikavälillä.
- Sektorit: energia, liikenne, pankkiala, rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurit, terveys, juomavesi, jätevesi, digitaalinen infra, julkishallinto (pl. keskuspankit, oikeuslaitos ja lainsäädäntöelimet), avaruus sekä elintarvikkeiden tuotanto, jalostus ja jakelu (logistiikka, tukkuliiketoiminta ja suurmittakaavainen teollinen tuotanto).

CER direktiivi osana kehittyvää huoltovarmuutta

- EU: NIS2 direktiivi (Kyberturvallisuus), DORA (finanssisektorin digiturvallisuus), SMEI (yhteismarkkinoiden hätäapuväline)
- NATO jäsenyys ja resilienssitoiminnot
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (kevät 2024)
- VnP Huoltovarmuuden tavoitteista (kevät 2024)
- Kansallinen riskiarvio (kevät 2023)
- Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain päivittäminen
- Valmiuslain kokonaisuudistus (2022-2025)
- Sektorilainsäädännön päivittäminen
- Ulkomaisia yritysostoja koskeva lainsäädäntö (kriittisten toimijoiden omistuspohja)
- Ulkomaisen kiinteistöomistuksen sääntely (kriittisten toimijoiden toimintaympäristön turvaaminen)

Mitä uutta direktiivi tuo?

- Minimisääntelyä, kansallisen tavoitetasen määrittäminen korkeammaksi mahdollista.
- Kriittisten toimijoiden määrittely
- Kriittisten toimijoiden varautumis-, riskiarvio- ja häiriöilmoitusvelvoitteet.
- Kansallisen yhteyspisteen määrittäminen, valvonta- ja sanktiovaltuuksien allokointi viranomaisille
- Kansallisten resilienssitoimijoiden koordinaatiomallin kehittäminen
- Kansallinen resilienssistrategia
- Kansallinen kriittisiä toimijoita koskeva riskiarvio
- Kustannusvaikutukset riippuvat siitä, miten korkealle kansallinen rima asetetaan. Viranomaisille uusia tehtäviä ja yrityksille uusia velvoitteita, tarkastellaan HE:n vaikutusarvioinnissa.

Aikataulu

- Lainsäädäntöhanke asetettu 7.12.2022. SM vetää täytäntöönpanohanketta, mukana kaikki ministeriöt. TEM hallinnonala (HVK, EV, TUKES) aktiivisesti mukana.
- HE luonnoksen nykytilan kuvaus 2/2023
- HE luonnos 12/2023
- HE Eduskuntakäsittely syysistuntokausi 2024
- CER Laki voimaan viim. 17.10.2024
- Kansallinen strategia ja riskiarvio viim. 17.1.2026
- Kriittisten toimijoiden määrittäminen 17.7.2026
- Kriittisten toimijoiden riskiarviot 2/2027
- Kansallisen yhteyspisteen raportti komissiolle 17.7.2028

Lainsäädäntöhankkeen organisointi

- Lainsäädäntöhankkeen **kesto 2024 loppuun** saakka.
 - hankkeen ohjausryhmää johtaa SMn kansliapäällikkö, varapj VNKn valtiosihteeri, TEM KP jäsen.
 - päätyöryhmässä jäsenet kaikista ministeriöistä. Puheenjohtaja SM:stä, varapj:t TEM, LVM, VNK, asiantuntijajäsenet mm. HVK
 - päätyöryhmä koordinoi ja yhteensovittaa työtä sekä raportoi ohjausryhmälle erikseen sovittavalla tavalla
 - lukuisia kuultavia tahoja kuten virastot, elinkeinoelämä, järjestöt

Työryhmän tehtävät

- Selvittää lainsäädännön nykytilan ja mahdolliset olemassa olevat menettelyt kriittisten toimijoiden tunnistamisessa, valvonnassa ja kriisinkestävyystoimien tukitoimissa.
- Laatii ehdotukset CER-direktiivin mukaisten viranomaistoimintojen ja viranomaisvalvonnan järjestämiseksi.
- Laatii ehdotukset toimijoiden tukemisesta direktiivin edellyttämällä tavalla.
- Tarkastelee kansallisista lähtökohdista soveltamisalaan lisättävät kysymykset, kuten kansallinen turvallisuus, puolustuksen kannalta keskeiset toimialat ja paikkatiedon suojaaminen.
- Arvioi myös NATOn edellyttämien uusien resilienssitehtävien synergioita CER-toiminnan järjestämisen kanssa.
- Laatii hallituksen esityksen muotoon ehdotuksen uudeksi puitelaksi ja sektorikohtaisen lainsäädännön muutoksiksi.

NIS2 Direktiivi

- Kyberturvallisuusedirektiivi
- Yhdenmukaistaa eräiden yhteiskunnan kriittisten sektoreiden vähimmäistason kyberturvallisuusriskienhallinta- ja raportointivelvoitteita.
- Määritetään kyberturvallisuusriskien hallintatoimijien ja raportoinnin vähimmäistaso direktiivin soveltamisalaan kuuluville aloille, joita ovat esimerkiksi energia, liikenne, terveys ja digitaalinen infrastruktuuri.
- Sovelletaan kaikkiin keskisuuriin ja suuriin toimijoihin, jotka toimivat direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla tai tarjoavat siihen kuuluvia palveluja.
- Soveltamisalaa laajennetaan NIS-1 direktiivistä
- LVM vetää lainsäädäntöhanketta. Toimikausi 2.1.2023 – 30.11.2024
- Aikataulu pääpiirteissään sama kuin CER direktiivissä
- Täytäntöönpanossa yhteensovittettava CER direktiivin kanssa.

SMEI (Single Market Emergency Instrument)

- Mekanismi, jonka tarkoituksena on turvata EU perusvapaudet, eli tavaroiden, palveluiden ja henkilöiden vapaa liikkuvuus ja välttämättömien tavaroiden ja palveluiden saatavuus poikkeuksellisissa olosuhteissa.
- Neuvoston työryhmäkäsittelyssä, noin puolet artikloista käsitelty.
- Huhtikuussa työryhmän puheenjohtajalta kompromissiesitys, samoin EU parlamentin mietintö huhtikuussa.

Komission ehdotus sisämarkkinoiden hätäapuvälineeksi

Kriisivalmiussuunnitelma, toteutettava jäsenvaltioissa heti

Järjestelyt kriisiprotokollasta, koulutukset kansallisille yhteyspisteille, ennakkovaroitusjärjestelmä

Komissiolta delegoitu säädös kriisiprotokollasta

Sisämarkkinoiden valmiustila, max. 6kk (+6kk)

Strategisesti merkittävien tuotteiden ja palveluiden seuranta, strateginen varastointi, yhteishankinnat

Aktivointi komission täytäntöönpanosäädöksellä, neuvoa-antava ryhmä avustaa

Sisämarkkinoiden hätätila, max. 6kk (+6kk)

- Ilmoitusvelvollisuus jäsenvaltioille strategisiin tuotteisiin ja palveluihin kohdistuvista toimista ja rajoituksista henkilöiden liikkuvuudessa

- Yhteishankinnat

- Suositus jäsenvaltioiden strategisten varastojen jakelusta

- Toimet kriisirelevanttien tuotteiden ja palveluiden saatavuuden ja tarjonnan varmistamiseksi

- Komission tietopyynnöt talouden toimijoille, kohdistetut muutokset yhdenmukaistettuun tuotesääntelyyn, ensisijaisiksi luokitellut tilaukset

Aktivointi neuvoston täytäntöönpanosäädöksellä. Komissio antaa esityksen neuvoston täytäntöönpanosäädökseksi kuultuaan neuvoa-antavaa ryhmää.

Komission täytäntöönpanosäädöksen nojalla, mahdolliset seuraamukset tilausten ja tietopyyntöjen noudattamatta jättämisestä

Suomen kanta sisämarkkinoiden häätäapuvälineestä (eduskunnan sivuilla [U 81/2022 vp](#))

- Suomi tukee toimia, jotka vahvistavat koordinaatiota, yhteistyötä ja tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden ja komission välillä
- Selvennettävä ehdotuksen suhde muiden EU-kriisivarautumisen säännösten kanssa ja vaikutus kansalliseen huoltovarmuusjärjestelmään. Jäsenvaltiolla on vastuu omasta varautumisestaan.
- Valmius- ja hätätilan käyttöönoton ehtojen tulee olla tarkoin rajatut. Kriisin määritelmää tulee tarkentaa koskemaan vain poikkeuksellista kriisitilannetta.
- Arvioitava talouden toimijoita koskevien vaatimusten ja seuraamusmaksujen oikeasuhtaisuus.
- Kiinnitettävä huomiota ehdotuksen vaikutuksiin sopimusoikeuteen, kolmasmaasuhteisiin ja –kauppaan kriisirelevanttien tuotteiden toimittamisessa
- Hallinnollinen taakka talouden toimijoille ei saa kasvaa tarpeettomasti.
- Oikeusperustan asianmukaisuus - miten varautumista koskevat esitykset parantavat sisämarkkinoiden toimintaa?

Kyberkestävyyslainsäädös (LVM)

- Euroopan komissio julkaissut ehdotuksen 15.9.2022
- Kyberturvallisuudesta yleinen vaatimus digitaalisille tuotteille
- tarkoituksena on suojella erityisesti kuluttajia tietoturvariskeiltä
- Yhdenmukaiset kyberturvallisuusvaatimukset aineellisten ja aineettomien digitaalisten tuotteiden eli laitteistojen ja ohjelmistojen, sekä oheispalvelujen valmistajille ja myyjille.
- Säänneltäviä tuotteita olisivat esimerkiksi erilaiset verkkoon kytkettävät kuluttajatuotteet ja päätelaitteet kuten kamerat, älykortit ja mobiililaitteet sekä verkkolaitteet kuten reitittimet.
- Säädös täydentäisi nykyistä kyberturvallisuutta koskevaa lainsäädäntökehystä, johon sisältyvät verkko- ja tietoturvadirektiivi (NIS2-direktiivi) ja kyberturvallisuusasetus.
- Ehdotus etenee nyt Euroopan parlamentin ja neuvoston käsittelyyn. Kun ehdotus on hyväksytty, talouden toimijoilla ja EU-mailla on kaksi vuotta aikaa sopeutua uusiin vaatimuksiin.

KIITOS !